

Stiftelsen Josefinaskolan, Sigtuna
Plan mot diskriminering och
kränkande behandling
2017

Innehåll

Grunduppgifter.....	3
Utvärdering, resultat av fjolårets plan.....	5
Främjande insatser	9
Kartläggning.....	15
Förebyggande åtgärder.....	16
Rutiner för akuta situationer	18
Bilaga 1: Begrepp.....	19
Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder.....	21
Bilaga 3: Handlingsplan vid förekomst av kränkande behandling och/eller trakasserier.....	24
Bilaga 4: Anmälan om kränkande behandling och/eller trakasserier	25
Bilaga 5: Utredning vid kränkande behandling och/eller trakasserier	26
Bilaga 6: Återrapportering av utredning och åtgärder	27
Bilaga 7: Enkät till lärare.....	28

Grunduppgifter

Policy

Varje form av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling är otillåten på Josefinaskolan och ska förhindras. Alla ska känna sig trygga och bemötas och behandlas med respekt. Josefinaskolan arbetar för barns och elevers lika rättigheter. Skolan verkar för en trygg miljö som främjar respekt och tolerans.

Lagar som styr likabehandlingsarbetet

- Diskrimineringslag (2008:567)
- Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling
- Skollag (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10).

Likabehandlingsarbete handlar om att värna om elevernas mänskliga rättigheter och att implementera FN:s barnkonvention i skolan. Eleverna har ett rättsskydd mot diskriminering och trakasserier som är likvärdigt det som finns för skolans anställda. Diskrimineringslagen syftar till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett:

- etnisk tillhörighet
- funktionsnedsättning
- kön
- könsidentitet eller könsuttryck
- religion eller annan trosuppfattning
- sexuell läggning
- ålder.

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Fritidshem, Grundskola F-9

Planens giltighetstid

Planen gäller från 2017-02-05 till 2018-02-05.

Ansvarig för planen

Huvudmannen, styrelsen för Stiftelsen Josefinaskolan, ansvarar för att en plan upprättas årligen.¹

¹ Skollagen, 6 kap, 8 § Plan mot kränkande behandling.

Elevers delaktighet

- elevrådet
- klassråden.

Medarbetares delaktighet

- elevhälsoteamet (EHT)²
- fritidshemmets planeringskonferens
- kollegiet (personalkonferens skolan)
- studiedagar.

Vårdnadshavares delaktighet

- föräldraföreningens styrelse
- hemsidan.

Förankring av planen

- elevråd/fritidsråd
- fritidshemmets planeringsmöten
- föräldraföreningens styrelse
- hemsidan
- klassråd
- kollegiet.

Utvärdera

I början av varje år ska planen utvärderas på klassråd, elevråd, på lärarnas konferenser och studiedagar samt på fritidshemmets planeringsmöten. Planen tas också upp på EHT. Önskvärt är att även föräldraföreningens styrelse utvärderar planen. Utvärderingen ligger till grund för nästkommande plan.

Beskrivning av hur fjolårets plan har utvärderats

Planen har utvärderats i diskussioner på konferenser, på fritidshemmets mötestid samt på studiedagar. Eleverna har utvärderat planen på klassråd. Medarbetare har fått lämna in individuella utvärderingar.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Alla medarbetare, elever och rektor. Elevrådet och föräldrarådets styrelse har blivit tillfrågade att lämna synpunkter på fjolårets plan.

² EHT består av rektor, skolsköterska, skolpsykolog, speciallärare samt läkeerytmist. EHT träffas varje vecka.

Utvärdering, resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Av utvärderingen framgår att *Likabehandlingsplanen 2016* upplevs mer lättillgänglig än planen för läsåret 2014/15. En kortversion togs också fram, vilket har underlättat utvärderingen med eleverna, särskilt de yngre barnen. Årets plan 2017 ska också finnas i två versioner. Den samlade bedömningen är att det praktiska arbetet i verksamheten stämmer väl överens med hur vi formulerar vårt likabehandlingsarbete.

Främjande insatser

Elevråd/Fritidsråd

Utvärdering med elever visar att det är viktigt att elevrådet träffas oftare än vad som skett under 2016. Elevrådet har varit på utbildning och fått en ny styrelse. Styrelsen har egna träffar för att förbereda frågor att ta upp. Det finns önskemål från lärare att ha separata elevråd för de äldre och yngre barnen.

Faddrar

Sedan flera år upplever både medarbetare och elever att fadderskapet fungerar bra, så även i denna utvärdering. Fadderskapet ses som något mycket positivt och att det är något som vi arbetar aktivt med. Elever och lärare anser att det gynnar sammanhållningen och främjar trygghet. Faddrarna uttrycker att det är ”kul att få ta ansvar och känna sig stor”, ”kul att bli bemött av sitt fadderbarn med kramar.” Fadderbarnen säger att de ”ser upp till sin fadder”, de uppsöker dem gärna. Eleverna åk 7 har t ex skrivit egna sagor som de berättat för sina faddersbarn i åk 2.

Föräldrakontakt

Lärarna bedömer att de har mer kontakt med föräldrar än en lärare i en kommunal skola. Det faktum att vi är en Waldorfskola medför en ökad delaktighet av föräldrar, som har förväntningar på en god och tät kommunikation mellan skola och hem.

Kamratstödjare

Vi har inte infört kamratstödjare. Lärarna har negativa erfarenheter av det. Lärarna anser att de själva ska ha den rollen. Utvärderingen visar av vikten av att alla medarbetare är kända för skolans alla barn. Om alla vuxna ska kunna agera utifrån sin profession, behöver barnen veta vilka funktioner de har.

Kvalitetsgranskning av läromedel

Detta har inte genomförts enligt planen. Det är andra året i rad som utvärdering visar att vi inte gör det vi formulerar i likabehandlingsplanen. En orsak är, enligt lärarna, brist på tid. I utvärderingen av fjolårets plan har lärare uppmärksammat att vi behöver kvalitetgranska våra periodhäften.

Mentorsgrupper

Detta läsår har båda mentorerna (högstadiet) varit schemalagda på hela klassrådet, vilket är en förbättring från förra läsåret. Klassen är under denna tid oftast sammanhållen och inte uppdelad på mentorsgrupper. De två mentorerna i varje klass (åk 7-9) fördelar eleverna mellan varandra när det gäller utvecklingssamtal och föräldrakontakt. Åk 1-6 har en klasslärare som ansvarar för klassen.

Rytmsk del i morgonperioden

Karaktäristiskt för Waldorfpedagogiken är den rytmiska delen i morgonperioden. Vi anser att den

dagliga rytmiska delen i klasserna är en gruppstärkande övning och att det därför är mycket viktigt att den genomförs varje dag.

Tydliggöra barnkonventionen

Under tre år var Josefinaskolan - som en av sju skolor i Sverige – del av projektet *en Rättighetsbaserad skola*, som var ett initiativ av UNICEF Sverige i samarbete med Sveriges kommuner och landsting där hela skolans arbete tog sin utgångspunkt i barnkonventionen. Syftet var att aktivt stärka respekten, skyddet och främjandet av barns mänskliga rättigheter inom skolan. När projektet var slut satte vi upp som mål att informera om Barnkonventionens fyra huvudprinciper, som återfinns i artiklarna 2, 3, 6 och 12, samt att tydliggöra på vilket sätt dessa finns integrerade i skolans arbete. Insatsen under året skulle vara att lärare i alla pedagogiska ämnesplaneringar hänvisar till minst en artikel från Barnkonventionen. Utvärderingen visar att den planerade insatsen inte är genomförd.

Återkommande evenemang

Vi anser att det är viktigt att hålla fast vid de återkommande evenemangen, som främjar gemenskapen och känslan av tillhörighet. Månadsfesterna främjar respekten mellan eleverna. Under 2016 genomfördes inte Ellenresan. Vårfesten genomfördes med nya inslag.

Kartläggning

Barn- elevenkäter

De arbetsmiljöenkäter som finns som bilagor (7,8 och 9) i fjolårets plan är inte genomförda. Lärare upplever en viss ”enkättrötthet”. Eleverna svarar årligen på Sigtuna kommuns brukarenkät och Skolinspektionens enkät (åk 5 och 9).³ Lärarna säger att det är lättare att genomföra enkäter som de själva har utformat.

Kartläggning görs genom samtal mellan lärare och klassen, både enskilt och i grupp. Rektor har under året genomfört dokumenterade individuella samtal med elever i tre klasser angående deras upplevelse av trygghet och studiero. Rektor och representanter för elevhälsan gör också klassrumsobservationer. Fritidshemmets medarbetare genomför fritidsråd med barnen samt gör lekobservationer.

Sigtuna kommuns brukarenkät 2016 har som en del *Normer och värden* som är ett övergripande mål i Lgr 11.⁴ Ur denna del har vi i utvärderingen av fjolårets likabehandlingsplan fokuserat på de frågeställningar som har att göra med trygghet och trivsel. Sammanställningen omfattar alla elevsvar, åk 3, 5 och 9, Josefinaskolan under år 2016. Svarsfrekvensen var 97 %. Som jämförelse finns värden för Josefinaskolan för år 2015 samt värden för Sigtuna kommuns skolor 2016. Svarsfrekvensen för Sigtuna kommuns skolor var 81 %. Värdet 4 är högst och värdet 1 är lägst.

³ På uppdrag av Sigtuna kommun genomför MARKÖR en årlig elevenkät som riktar sig till elever och vårdnadshavare, åk 3, 5 och 8.

Skolinspektionen genomför årligen enkäter som riktar sig till elever i förskoleklass, åk 5 och 9, vårdnadshavare och pedagogisk personal.

⁴ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

Jag känner mig trygg i skolan

Josefinskolan 2016: 3,8

Josefinaskolan 2015: 3,4

Sigtuna kommun 2016: 3,5

Jag blir bra bemött av vuxna i skolan

Josefinskolan 2016: 3,6

Josefinaskolan 2015: 3,4

Sigtuna kommun 2016: 3,5

Jag blir bra bemött av andra elever i skolan

Josefinskolan 2016: 3,4

Josefinaskolan 2015: 3,3

Sigtuna kommun 2016: 3,3

Jag tycker att skolan ger flickor och pojkar samma förutsättningar

Josefinskolan 2016: 3,5

Josefinaskolan 2015: 3,1

Sigtuna kommun 2016: 3,4

De vuxna motverkar aktivt att någon behandlas illa

Josefinskolan 2016: 3,6

Josefinaskolan 2015: 3,2

Sigtuna kommun 2016: 3,3

Fritidshemmet

Jag känner mig trygg på fritidshemmet

Josefinskolan 2016: 3,9

Josefinaskolan 2015: 3,4

Sigtuna kommun 2016: 3,7

Vi kan se att genomsnittsvärdena på alla påståenden är högre 2016 jämfört med 2015. Josefinaskolan får också något högre genomsnittsvärden än Sigtuna kommun, 2016.

Förebyggande åtgärder

Rastvakter

Kartläggningen visar att riskområden för konflikter och kränkande behandling är raster och omklädningsrum. Vi har under året utökat antalet rastvakter. Det finns rastvaktsscheman för alla stadier. Rastvakterna bär gula västar för att bättre kunna uppmärksammas av elever. Rastvakter finns för både högstadiet, mellan- och lågstadiet. Skolans tomtområde består av 40.000 m² mark, varför det är viktigt att eleverna känner vilka områden de får vara på. Områdets gränser varierar från olika åldrar och kan även ändras för varje klass beroende på hur eleverna leker med varandra. Rastvakterna ska vara särskilt aktiva vid de områden där konflikter lätt uppstår: Till exempel vid fotbollsplanen och bordtennisbordet. De yngre barnen följs åt av assistent och/eller klasslärare till idrottslektionerna. De ska också ha uppsyn över omklädningsrummen.

Ordningsregler och eventuellt specifika klassregler

Skolans gemensamma ordningsregler är reviderade. Den nya mobilpolicyn är implementerad och genomförd. Klasserna har tagit fram klassens regler för läsåret. Skolan och fritidshemmet ska känna till ”varandras” specifika ordningsregler.

Utbildning av personal

Kommunens fältarbetare har varit på skolan och talat om nätkränkningar både med personal och elever. Fältarbetarna bör också träffa de yngre barnen, från årskurs 3 eller 4. Vi bedömer att vår nya mobilpolicy har haft en positiv effekt.

Rutiner för akuta situationer

Skolans rutiner för akuta situationer har blivit tydligare formulerade i och med fjolårets plan. Vi agerar i enlighet med den upprättade handlingsplanen.

Utvärdering, föräldraföreningens styrelse

Föräldraföreningens styrelse har blivit tillfrågad att utvärdera likabehandlingsplanen. Inga synpunkter har inkommit.

Årets plan ska utvärderas

Senast 2018-02-05.

Hur ska årets plan utvärderas

Utvärdering av årets plan ska göras på klassråd, elevråd, studiedagar, konferenser. (skola och fritidshem). Föräldraföreningens styrelse ska tillfrågas att utvärdera planen.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor.

Främjande insatser

För Josefinaskolan gäller det att sätta ord på vad vi gör i det dagliga arbetet som främjar likabehandling. Genom att öka det främjande arbetet minskar behovet av akuta insatser. Det främjande arbetet handlar om identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten.

På Josefinaskolan vill vi lyfta fram vad som karaktäriserar vårt främjande arbete:

- elevråd/fritidsråd
- faddrar
- föräldrakontakt
- kvalitetsgranskning av läromedel
- läraren/fritidspedagogen som kamratstödjare
- mentorsgrupper
- rytmisk del i morgonperioden
- tydliggöra barnkonventionen
- återkommande evenemang.

Elevråd/Fritidsråd

Mål

Enligt skollagen 4 kap. Kvalitet och inflytande §§ 9, 10 ”ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. ... Inflytandet ska anpassas efter ålder och mognad. ... Elevföreträdare och övriga elever ska ges tillfälle att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse.”

Insats

På Josefinaskolan utses två lärare att planera och genomföra elevrådet i samverkan med elevrådets styrelse. Elevrådets styrelse och elevrådet ska mötas regelbundet på i förväg kända tider. Under 2017 ska elevrådet ta ställning till om separata möten ska hållas för de äldre och de yngre åldrarna. På fritidshemmet genomförs fritidsråd efter ett rullande schema med ansvarig medarbetare på fritidshemmet.

Ansvarig

De två lärare som har elevrådet som ansvarsområde, i samverkan med alla lärare, medarbetare på fritidshemmet.

Datum när det ska vara klart

Fortlöpande.

Faddrar

Mål

Syftet med faddrar är att inga elever ska riskera att hamna utanför på grund av olika sociala förmågor, personliga egenskaper eller andra diskrimineringsgrunder. Syftet är också att bli trygg i sin skolmiljö (fritidshemmet inräknat) och att känna varandra över åldrarna. Utvärderingen visar att vi ska fortsätta med fadderskapet.

Insats

Faddersystemet innefattar alla årskurser utom åk 5 som ”vilar”. Åk 1 har åk 6 som fadderklass, åk 2 har åk 7, åk 3 har åk 8 och åk 4 har åk 9. Exempel på samarbete mellan åk 1 och 6: Lära sticka, modighetsövningar, hoppa hopprep, sociala övningar, lekar. Eleverna i åk 7 har skrivit egna sagor som de har berättat för sina faddersbarn i åk 2. De äldre eleverna kan också vara stöd i årliga skådespel, som att hjälpa till med sången i ettornas julspel.

Ansvarig

Klasslärare och mentorer.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

Föräldrakontakt

Mål

Att ha en tät och regelbunden föräldrakontakt på alla nivåer i verksamheten är betydelsefullt. Vårdnadshavare ska känna sig trygga i att de får information, svar, återkoppling om deras barns studiegång och Josefinaskolans verksamhet. En tidig och regelbunden kommunikation mellan skola och hem minskar risken för missuppfattningar och motsättningar.

Insats

Veckobrev, utvecklingssamtal, föräldramöten, spontana kontakter, möten vid situationer som behöver redas ut, återkommande evenemang där föräldrar bjuds in och även kan vara delaktiga i planering och genomförande. Representanter för skolan deltar på föräldraföreningens möten, representanter för föräldraföreningens styrelse bjuds in till Josefinaskolans styrelsemöte. Föräldrar har möjlighet att komma på besök i verksamheten (skola och fritidshem). Föräldrar har möjlighet att till en låg kostnad äta lunch tillsammans med barnen.

Ansvarig

Alla i verksamheten (skola och fritidshem).

Datum när det ska vara klart

Fortlöpande under året.

Kvalitetsgranskning av läromedel

Mål

Kvalitetsgranskning av läromedel ur ett likabehandlings- och diskrimineringsperspektiv. Vi har uppmärksammat att vi också vill kvalitetgranska våra periodhäften.

Insats

- Inventera om de läromedel som används i undervisningen förmedlar en stereotyp bild av könsroller eller av vissa etniska och/eller religiösa grupper.
- Inventera om de läromedel som används i undervisningen synliggör homo- och bisexuella personer och/eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.
- Inventera om de läromedel som används i undervisningen synliggör personer med funktionshinder.
- Inventera om de läromedel som används i undervisningen synliggör människors situation utifrån olika åldersperspektiv.
- Inventera om vissa av de läromedel som används i undervisningen kan uppfattas som kränkande utifrån kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.
- Kvalitetsgranska våra periodhäften.

Ansvarig

Respektive klass- och ämneslärare.

Datum när det ska vara klart

Fortlöpande, tid avsätts på högstadie – och låg/mellanstadiekonferenser.

Mentorsgrupper

Mål

Att ge ett naturligt forum, för elever att tillsammans med en vuxen diskutera frågor som berör skolans vardag.

Insats

Alla elever på Josefinaskolan har en lärare som mentor (år F-6 kallas klasslärare). Läraren är mentor åt en grupp elever/en klass som träffas regelbundet en gång i veckan. Denna träff är schemalagd och obligatorisk. Mentorerna kan även vid behov dela klassen i respektive mentorsgrupp efter behov och önskemål. Mentorn och mentorsgruppen utför minst en gång varje termin någon lustfylld aktivitet, som är gruppstärkande. Mentor utses av skolledningen.

Ansvarig

Respektive mentor/klasslärare.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

Läraren/fritidspedagogen som kamratstödjare

Mål

Det gruppstärkande vardagliga arbetet i klasserna/grupperna, på raster och i fritidshemmet syftar till att främja positiva relationer och att bryta negativa beteendemönster. Alla medarbetare ska vara kända för alla barn.

Insats

Regelbundet planera och genomföra för gruppstärkande övningar i skolan och på fritidshemmet. Under rasterna ska pedagogerna stödja barnen i barnens sociala samspel. Barnen ska uppmuntras till lek och aktiviteter genom att pedagogerna ingångsätter, lär ut nya leker, är aktiva observatörer i den spontana leken.

Alla medarbetare har ansvar för att presentera sig i varje grupp, fritidshem och skola.

Ansvarig

Klasslärare/mentorer/fritidshemmets medarbetare, alla medarbetare.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

Rytmsk del i morgonperioden

Mål

Karaktäristiskt för Waldorfpedagogiken är den rytmiska delen i morgonperioden. Tillsammans får eleverna möjlighet att på ett lekfullt sätt arbeta med motorik, rytm och språk. Det är en bra gemensam start på dagen och stärker gruppen.

Insats

Varje morgonperiod inleds med en rytmisk del.

Ansvarig

Undervisande lärare

Datum när det ska vara klart

Fortlöpande under året.

Tydliggöra Barnkonventionen

Mål

Att aktivt stärka respekten, skyddet och främjandet av barns mänskliga rättigheter inom skolan. Att

informera om Barnkonventionens fyra huvudprinciper, som återfinns i artiklarna 2, 3, 6 och 12⁵, samt att tydliggöra på vilket sätt dessa, genom gällande lagstiftning och allmänna råd, ska vara integrerade i skolans arbete.

Insats

Att i alla pedagogiska ämnesplaneringar hänvisar till minst en artikel från Barnkonventionen. Under läsåret 2017/18 ska alla årskurserna samt fritidshemmet arbeta med något tema från Barnkonventionen.

Ansvarig

Ledningsgrupp, alla lärare, alla medarbetare på fritidshemmet.

Datum när det ska vara klart

Inför varje termin och ny ämnesperiod, fortlöpande, temadag läsåret 2017/18.

Återkommande evenemang

Mål

Syftet med evenemangen är att främja samhörigheten på skolan och att ingjuta mod hos eleverna att våga uttrycka sig som den man är eller i en rollgestaltning. Alla dessa evenemang ger en tillhörighetsupplevelse för elever, personal och familjer.

Insats

Drakleken: Alla elever och hela personalen genomför ett rollspel i naturen baserat på Mikaellegenden. Detta skapar en stor gemenskap i alla åldrar oavsett vem man är.

Månadsfester: Alla elever engageras under året. Aktiviteten har som huvudsyfte att presentera olika klassers arbete för andra klasser så att man i yngre åldrar tar del av innehåll och form i kurserna som genomförs i högre åldrar. För äldre elever att påminnas om vad man tidigare varit med om i undervisningen. Alla elever vänjer sig vid att möta en publik och få respekt och uppskattning av denna. Alla elever vänjer sig också att vara publik och respektera dem som agerar.

⁵ **Barnkonventionen, artikel:**

2: *Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.*

3: *Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.*

6: *Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.*

12: *Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.*

Resor: Eleverna arbetar och sparar ihop gemensamma medel vilket i sig skapar gemenskap.

- Skidresa i klass 6: Gemensam matlagning och även här att leva under primitiva förhållanden med gemensamma regler.
- Ellenresan i klass 8: ”Teambuilding” genom att planera och genomföra en seglats på ett skolskepp. Dessutom tränas eleverna att leva tätt inpå varandra.
- Konstresa i klass 9: Starka gemensamma upplevelser genom utlandsvistelse. Att kunna acceptera ett strängt regelverk när man besöker främmande storstäder. Acceptansen av gemensamma regler främjar ömsesidig respekt och fungerar även gruppdynamiskt.

Skådespel:

Klass 1: Julspelet

Klass 2: St Mikaelsspelet

Klass 3 St Göran och Draken

Klass 5: Lucia/Greklandsdrama

Klass 7: Show (teambuilding genom musik och drama)

Klass 8: Stor uppsättning för offentlig visning. Syftet är att eleverna får genom att ikläda sig andra roller få upp ögonen för människors olikheter och möta en publik. Eleverna är delaktiga i alla led i produktionen och tränar därmed för respekt för varandras arbete.

Skördeveckan: Redan på våren börjar förberedelserna till skördefesten. Blivande klass 3 förbereder plantor som till hösten kan skördas. Ofta görs detta i samarbete med faddrar i syfte att främja gemenskap och trygghet mellan klasser. Även andra klasser är delaktiga genom att ta med sig grönsaker som används till att få en gemensam utsmyckning i matsal. Därefter skalar och hackar eleverna grönsakerna till den gemensamma soppan. Hela skolan bjuds i slutet av skördeveckan till ett dukat långbord där en klass står för serveringen.

Vinterlekar: Alla elever och hela personalen genomför ett rollspel i naturen baserat på Mikaellegenden. Detta skapar en stor gemenskap i alla åldrar oavsett vem man är. Vinterlekarna kan komma att utgå beroende på väderlek.

Vårspelet: Vårterminens största gemensamma evenemang, med ett vårspelet samt dans kring majstång. Vi tänds valborgsmässobålet under allsång. Elever från olika klasser och stadier uppträder tillsammans, vilket främjar känslan av samhörighet mellan äldre och yngre elever.

Ansvarig

Evenemangsgruppen och lärare.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret. Rektor kan i samverkan med lärarna besluta om att ett evenemang ställs in under året.

Kartläggning

Mål

Syftet är att få kunskap om främst elevernas psykosociala arbetsmiljö och att identifiera riskområden för diskriminering, kränkningar och trakasserier.

Eleverna är den viktigaste källan till kartläggningen. De vet var riskerna för diskriminering, kränkningar och trakasserier är som störst. Varje år behöver ny kartläggning göras. Nya elever tillkommer, beteendemönster, platser för lek och socialt umgänge ändras.

Insats

Gemensam enkät för de yngre, respektive de äldre barnen, vilka tas fram av lärarna på högstadie- respektive låg/mellanstadiekonferenserna. Enkäterna ska genomföras varje år och följas upp över tid för att analysera resultat och uppmärksamma trender. Enkäterna för de yngre barnen ska även inkludera fritidshemmet.

Enkäterna är ett verktyg. Andra viktiga instrument är samtal mellan olika parter och i varierade former.

De kartläggningsmetoder vi vill använda är:

- dokumenterade observationer av pedagoger
- barn- elevenkäter, interna och externa⁶
- elevhälsoteamet
- elevråd
- fritidsråd
- klassråd
- kontinuerliga samtal mellan undervisande lärare och elever
- samtal elever och rektor
- utvecklingssamtal.

Ansvarig

Skolledning, elevhälsoteamet, klasslärare/mentorer, medarbetare på fritidshemmet, elevrådet.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

⁶ På uppdrag av Sigtuna kommun genomför MARKÖR en årlig elevenkät som riktar sig till elever och vårdnadshavare, åk 3, 5 och 8.

Skolinspektionen genomför årligen enkäter som riktar sig till elever i förskoleklass, åk 5 och 9, vårdnadshavare och pedagogisk personal.

Förebyggande arbete

Skolans förebyggande arbete handlar det om att minimera riskerna för diskriminering, kränkningar och trakasserier: Att sätta in åtgärder utifrån kartläggningen.

Rastvakter

Mål

Syftet med rastvakter är att garantera elever trygghet och säkerhet.

Insats

Det ska finnas rastvaktsscheman för alla stadier. Rastvakterna ska bära gula västar för att bättre kunna uppmärksammas av elever. Rastvakter ska finnas för både högstadiet, mellan- och lågstadiet. Rastvakterna ska vara särskilt aktiva vid de områden där konflikter lätt uppstår: Till exempel vid fotbollsplanen och bordtennisbordet. De yngre barnen ska följas åt av assistent och/eller klasslärare till idrottslektionerna. Dessa ska också ha uppsyn över omklädningsrummen.

Under rasterna ska pedagogerna stödja barnen i barnens sociala samspel. Barnen ska uppmuntras till lek och aktiviteter genom att pedagogerna ingångsätter, lär ut nya leker, är aktiva observatörer i leken/aktiviteten.

Ansvarig

Ledningsgrupp, schemagrupp, klasslärare/mentorer/fritidshemmets medarbetare.

Datum när det ska vara klart

Rastvaktsschemat ska vara klart i samband med läsårsstart och revideras efter behov. Arbetet pågår under hela läsåret.

Ordningsregler och eventuellt specifika klassregler

Mål

Enligt skollagen beslutar rektor om ordningsregler.⁷ Dessa ska tas fram i samverkan med elever och ska följas upp varje år. Syftet är ökad trygghet och studiero.

Insats

Varje klass går igenom nuvarande regler och lämnar förslag på eventuella ändringar, som tas upp i elevrådet. På fritidshemmet tas förslagen upp på fritidsrådet. Elevrådets och fritidsrådets förslag tas sedan upp på kollegiet/fritidshemmets planeringsmöten. Reglerna fastslås slutligen av rektor.

⁷ Skollagen 5 kap Trygghet och studiero, 5 § Ordningsregler

Specifika regler ska tas fram för varje klass. Dessa får inte strida mot de gemensamma reglerna.

Ansvarig

Klasslärarna/mentorerna/ansvarig, medarbetare på fritidshemmet.

Datum när det ska vara klart

Höstterminen 2017.

Utbildning av personal

Mål

Då nätkränkningar ökar bland ungdomar, finns ett uttalat behov av utbildning inom detta område. Syftet är att alla vuxna ska få mer kunskap i hur vi agerar när ungdomar blir kränkta eller kränker någon annan på sociala medier.

Insats

Samarbetet med kommunens fältassistenter ska omfatta även de yngre åldrarna, från årskurs 3 eller 4. Samarbetet kan ske i olika former: Föreläsningar för personalen, diskussioner och samtal med eleverna. Externa föreläsare och/eller fortbildningskurser för skol- och fritidshemspersonal ska finnas med som alternativ på fortbildningsdagar.

Ansvarig

Ledningsgrupp, varje medarbetare.

Datum när det ska vara klart

Fortlöpande kompetensutveckling.

Rutiner för akuta situationer

Kränkande behandling innebär att ett barn eller elevs värdighet kränks. Har kränkningen samband med någon av diskrimineringsgrunderna kallas det trakasserier. Kränkande behandling innebär att ett barn eller elevs värdighet kränks. Har kränkningen samband med någon av diskrimineringsgrunderna kallas det trakasserier.

Den som ser eller hör något som den uppfattar som en kränkning skall omedelbart berätta detta för en vuxen. Enligt skollagen (2010:800) är lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling skyldiga att anmäla detta till rektor. Rektor är i sin tur skyldig att föra informationen vidare till huvudmannen. Rektor ansvarar för att utredning påbörjas omgående. När ärendet är utrett och åtgärder vidtagna och berörda parter är överens om att ärendet kan avslutas, återrapporterar rektor detta till huvudmannen.

Blanketter som finns på skolans hemsida, www.josefinaskolan.nu:

- Anmälan om kränkande behandling och/eller trakasserier
- Utredning vid diskriminering, kränkande behandling och/eller trakasserier
- Återrapportering av utredning och åtgärder

Josefinaskolan följer skollagens disciplinära ”åtgärdstrappa”:⁸

- allmänna befogenheter för rektor och lärare
- utvisning ur undervisningslokalen
- kvarsittning
- utredning
- tillfällig omplacering
- tillfällig placering vid en annan skolenhet
- avstängning i vissa obligatoriska skolformer
- avstängningstid i vissa obligatoriska skolformer.

Kränkande behandling eller trakasserier personal mot elev

Rektor informerar huvudmannen och påbörjar utredning.

Kränkande behandling eller trakasserier mot personal

Medarbetare vänder sig i första hand till sin arbetsgivare och/eller till sin fackliga organisation.

⁸ Skollagen, 5 kap, Trygghet och studiero, reglerar skolans åtgärder för att främja trygghet och studiero

Bilaga 1: Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Exempel på händelse är om alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder, filmning och ”livesändning” eller meddelande på sociala medier.

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via ett socialt forum av elever på skolan. Där kallar de honom ”pucko” och ”tjockis”. De har också lagt ut bilder av Carl. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. ”Han är en ensamvarg”, säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”. Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen ”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland tvingas han jobba ensam. [trakasserier]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

Bilaga 3

Handlingsplan vid förekomst av kränkande behandling och/eller trakasserier

Kränkande behandling innebär att ett barn eller elevs värdighet kränks. Har kränkningen samband med någon av diskrimineringsgrunderna kallas det trakasserier. Kränkande behandling innebär att ett barn eller elevs värdighet kränks. Har kränkningen samband med någon av diskrimineringsgrunderna kallas det trakasserier.

Steg 1

- Den som ser eller hör något som den uppfattar som en kränkning skall omedelbart berätta detta för en vuxen.
- Enligt skollagen (2010:800) är lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling skyldiga att anmäla detta till rektor.
- Anmälan kan också göras av elev eller elevs vårdnadshavare.
- Rektor är i sin tur skyldig att föra informationen vidare till huvudmannen.

Steg 2

- Rektor ansvarar för att utredning påbörjas omgående. Rektor kan delegera uppdraget att göra utredning.
- Utredaren kontaktar berörda elevers vårdnadshavare.
- Utredning innebär att utredaren (oftast klasslärare/mentor eller representant från elevhälsoteamet) för dokumenterade individuella samtal med berörda elever och vid behov med deras vårdnadshavare.
- Utredaren gör en dokumenterad analys av vilka åtgärder som behöver vidtas med uppföljningsdatum.
- Utredaren och berörda parter stämmer av vid uppföljningen och dokumenterar resultat av åtgärderna.

Steg 3

- Utredaren återrapporterar till rektor vad uppföljningen visade.
- Om berörda parter är överens om att ärendet kan avslutas, återrapporterar rektor detta till huvudmannen.
- Om uppföljningen visar att ytterligare insatser behövs, dokumenterar utredaren detta och rektor ger utredaren eller annan representant från elevhälsoteamet uppdraget att genomföra åtgärder till dess att ärendet kan avslutas och återrapporteras till huvudmannen.

Bilaga 5

Utredning vid kränkande behandling och/eller trakasserier

Grupp/klass:

Barn/elev:

Datum för händelsen:

Händelse:

Kontakter och åtgärder med datum:

Uppföljning med datum:
(vad har åtgärderna lett till?)

Analys:
(Kan ärendet avslutas?)

.....
Underskrift och namnförtydligande

Bilaga 6

Återrapportering av utredning och åtgärder vid kränkande behandling och/eller trakasserier

Enligt 2 kap. Diskrimineringslagen (2008:567) och 6 kap. Skollagen (2010:800)

Grupp/klass:

Barn/elev:

Datum för händelsen:

- Utredning avslutad

- Utredning avslutad och åtgärder vidtagna

.....
Datum Rektors underskrift samt namnförtydligande

Blanketten skickas omgående till huvudmannen, styrelsen@josefinaskolan.se

Bilaga 7: Enkät till lärare

Hur många gånger per termin har du i din ordinarie undervisning exemplifierat en uppgift eller direkt lyft fram frågor relaterade till:	
Genusperspektiv	Fler än 3 gånger ☐ En eller två gånger ☐ Aldrig ☐
Etnisk tillhörighet	Fler än 3 gånger ☐ En eller två gånger ☐ Aldrig ☐
Religion eller annan trosuppfattning	Fler än 3 gånger ☐ En eller två gånger ☐ Aldrig ☐
Funktionshinder	Fler än 3 gånger ☐ En eller två gånger ☐ Aldrig ☐
Sexuell läggning	Fler än 3 gånger ☐ En eller två gånger ☐ Aldrig ☐
Könsöverskridande identitet eller uttryck	Fler än 3 gånger ☐ En eller två gånger ☐ Aldrig ☐
Ålder	Fler än 3 gånger ☐ En eller två gånger ☐ Aldrig ☐

Har du gått någon kurs eller utbildning i:	
Hur funktionsnedsättningar påverkar barns situation i skolan?	Ja ☐ Nej ☐
Hur samhället och skolan förmedlar normer kring sexuell läggning, etnisk tillhörighet och religion?	Ja ☐ Nej ☐
Genus- eller interkulturell pedagogik?	Ja ☐ Nej ☐
Första hjälpen	Ja ☐ Nej ☐
Krishantering och krisstöd	Ja ☐ Nej ☐
Konflikthantering	Ja ☐ Nej ☐
Samtalsmetodik	Ja ☐ Nej ☐

Kvalitetsgranskning av läromedel

Förmedlar de läromedel du använder i undervisningen en stereotyp bild av könsroller?	Ja ☐ Nej ☐
Förmedlar de läromedel du använder i undervisningen en stereotyp bild av vissa etniska och/eller religiösa grupper?	Ja ☐ Nej ☐
Synliggör de läromedel du använder i undervisningen homo- och bisexuella personer och/eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck?	Ja ☐ Nej ☐
Synliggör de läromedel du använder i undervisningen personer med funktionshinder?	Ja ☐ Nej ☐
Synliggör de läromedel du använder i undervisningen människors situation utifrån olika åldersperspektiv?	Ja ☐ Nej ☐
Kan vissa av de läromedel du använder i undervisningen uppfattas som kränkande utifrån kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder?	Ja ☐ Nej ☐